

Sven 't Jolle en Global Success Sharing

DAAN RAU

De Oost-Vlaamse

Commissie voor

Beeldende Kunst stelde

de Antwerpse kunstenaar

Sven 't Jolle (°1966) voor

om in 2003 het beeld te

leveren voor de jaarlijkse

'Thuis voor een beeld'-

actie.

Hartelijk welkom

'Thuis voor een beeld' is een origineel initiatief van zowel de provincie als van Radio 2 Oost-Vlaanderen waarbij een kunstenaar wordt gekozen die een maquette presenteert van een te realiseren beeld. De maquette en het project worden dan voorgesteld aan de Oost-Vlaamse gemeentebesturen. Elke gemeente kan zich kandidaat stellen om het beeld een thuis te bezorgen door een geschikte locatie in het openbaar domein voor te stellen. Een jury, bestaande uit deskundigen van diverse disciplines, bezoekt alle voorgestelde locaties en kiest er uiteindelijk drie uit die geschikt zijn voor het te realiseren beeld. De drie gemeenten met de uitverkoren locaties moeten hun keuze dan verantwoorden in een geanimeerde radio-uitzending. Hier moet duidelijk naar voor komen dat de bevolking het beeld ook wil, dat ze het niet als een opgedrongen vreemd voorwerp beschouwt. Dat is vooral wijs vanuit het oogpunt sociale controle en bescherming tegen vandalisme. De radio-uitzending geeft dan meestal de doorslag om het beeld aan de uitverkoren gemeente in langdurige bruikleen te geven. Het initiatief draag ik een warm hart toe: er worden geen concessies gedaan aan de kwaliteit en het kunstwerk kan rekenen op een hartelijk welkom vanwege de lokale bevolking. Het verrijkt het gemeentelijk kunstpatrimonium en brengt mensen, door alle activiteiten er rond, dicht bij mekaar. Zo kan een gemeente als Evergem prat gaan op een beeld van Wim Delvoye, staat in Sint-Lievens-Houtem een schitterende sculptuur van Philip Van Isacker en vorig jaar werd Dendermonde winnaar van de 'Wenende ent' van Berlinda De Bruyckere door een gedroomde locatie aan te bieden in het schilderachtige Baasrode. Ook kunstenaars als Paul Van Gijsegem, Leo Copers, Johan Tahon en Philippe Tonnard leverden reeds hun artistieke bijdrage. In 2003 werd de uiteindelijke strijd gestreden tussen de gemeenten Sint-Gillis-Waas, Sint-Martens-Latem en Stekene. Uiteindelijk wist het kunstenaarsdorp Sint-Martens-Latem het begeerde beeld binnen te halen, vooral omwille van de zeer goede motivering die ze gaven waarom ze het beeld net op die site wilden.

Deelgenoot

Het beeld van Sven 't Jolle gaf hij de titel 'Global Success Sharing'. Het stelt een landbouwer voor met de hand aan de primitieve ploeg die voortgetrokken wordt door twee lastdieren. Het is een op het eerste zicht

Ontwerpmodel voor 'Global Success Sharing', 2003, plaaster en kleurstof, collectie Provincie Oost-Vlaanderen

idyllisch beeld, je zou je zelfs kunnen laten verleiden het nostalgisch te noemen. Het beeld verwijst slechts zijdelings naar het eigen landbouwverleden maar het roept wel, mede door het exotisch hoofddeksel van de boer, de landbouwtoestanden in de derde wereld op. De titel is – zoals steeds bij 't Jolle – integraal onderdeel van het werk en verleent het beeld zijn volle dimensie. Global success sharing is een term uit de economie, de zakenwereld waarbij het bedrijf zijn werknemers deelgenoot wil maken van de winsten die gemaakt worden. Sommige van die bedrijven bestaan inmiddels niet meer... Het werk past volledig in het oeuvre van deze geëngageerde kunstenaar. 'Teamwork' is de sprekende titel van één van zijn sculpturen. Eigenlijk gaat het hier om een uitvergroete interpretatie van een boot met roeiers zoals we die in miniatuurversie in Egyptische graven aantreffen. Het werk is in gips en pigment uitgevoerd, een materiaal dat de kunstenaar regelmatig gebruikt. Het heeft een ongelooflijke présence en toch heeft het dat onbeholpene, die naïviteit die aan volkskunst doet denken. Ook hier is er een ploeg mensen aan het werk, de ploeg staat ten dienste van de farao, de leider, hij die de macht bezit. Teamwork krijgt hier een wel cynische betekenis.

Te veel auto's

't Jolle heeft het dikwijls over het "toyotisme" als productiesysteem, zoals het bij het autobedrijf Toyota gehuldigd wordt. Het gaat hierbij over 'just in time'-leveringen, stressmanagement en het ontbreken van een hiërarchie binnen de ploeg. Er is niet de druk van de ploegbaas maar de druk van de

'Teamwork', 2000, plaaster en pigment, privécollectie (bruikleen SMAK)

'Mens erger je niet', 1994, plaaster, pigmenten karton, collectie Vlaamse Gemeenschap/SMAK
Foto: Koen de Waal

collega's, want de ploeg als ploeg is verantwoordelijk. Wat door de één tekort gekomen wordt moet door de anderen worden bijgespijkerd. Destijds werden complexe handelingen opgesplitst in een reeks van opeenvolgende, eenvoudige handelingen en werd het afstompende bandsysteem ontwikkeld. Het toyotisme legt het enigszins anders aan boord en schakelt de arbeiders in bij het bedenken van het arbeidsproces, met andere woorden de arbeiders worden opnieuw gebruikt om de productie nog verder op te drijven. Op die manier wordt gestreefd naar een superefficiënte productiemethode en wordt de totale productie vergroot. Binnen de bedrijfscontext gezien is dat uiteraard schitterend, maar maatschappelijk leidt het tot anarchie, vindt de kunstenaar. Het gevolg is immers een overcapaciteit, er zijn te veel auto's en dus moeten er dan weer afdankingen volgen en zo verder. Hij stelt een fantastische technologische vooruitgang vast maar ziet die niet weerspiegeld in een maatschappelijke vooruitgang op wereldniveau.

Mens erger je niet

De beelden van Sven 't Jolle grijpen heel dikwijls terug naar andere culturen en dat is niet zomaar gratuit. Door zijn veelvuldige reizen merkt hij ook de verschillen tussen de

volkeren, maar evenzeer de talloze overeenkomsten en de vele invloeden van onder tussen niet meer zo'n vreemde culturen. Kijken we gewoon maar eens naar onze eetgewoonten bijvoorbeeld. Zijn beeldengroep 'Mens erger je niet' werd eind de jaren negentig door de Vlaamse Gemeenschap aangekocht en in bruikleen gegeven aan het SMAK te Gent. Het werk heeft ondertussen een zekere bekendheid verworven doordat het veel is gepubliceerd en posters heeft gesierd. Het bestaat uit twee geabstraheerde figuren, de ene hurkend de andere half liggend, rond een bekend bordspel met dezelfde naam als de titel. De beide figuren dragen een uitvergroete fez en worden daardoor meteen 'uitheems' of 'allochtoon'. De titel 'Mens erger je niet' wordt ook hier dus zeer dubbelzinnig gebruikt en maakt zonder meer deel uit van het werk. In de eerste helft van de jaren negentig maakte hij wel meer van deze soort werken. Ik denk hierbij aan de 'Leeuw van Baybar', een weergave van een leeuwenschild – zeg maar een Vlaamse leeuw – maar met een Arabische inscriptie. Het werk verwijst naar de Turks-Arabische oorsprong van ons nationaal symbool. Baybar was immers een mamelouksultan die de leeuw in het schild voer.

'De leeuw van Baybar', 1994, plaaster, ijzer en pigment, Stella Lohaus Gallery

Een meer recent werk realiseerde hij in het provinciaal domein De Gavers in Geraardsbergen. Tegen de muur van een jeugdcentrum bezijden het water plaatste hij een indiaan in een kano, op de muur zelf kwam een kaart met de rivieren van Europa. Twee punten springen eruit op die kaart, ze zijn over het water met elkaar verbonden. Het ene punt ligt in Geraardsbergen, het andere ergens in Hongarije, het ene is de vroegere, het andere de huidige locatie van de 'gedelocaliseerde' lucifersfabriek Union Match. Zo legt Sven 't Jolle voortdurend de vinger op de wonde en overstijgt hij duidelijk het louter anecdotische. Hij verankert een algemeen gegeven in een concrete gebeurtenis. "Engagement stelt zich vóór het kunstenaarschap," zegt hij, "ik stel mijn bezigheden in functie daarvan. Kunst is een vorm van communicatie en op die manier kan ik dingen onder de aandacht brengen."

Ik kijk uit naar de uiteindelijke realisatie van het beeld in Sint-Martens-Latem. Het wordt geplaatst in de onmiddellijke nabijheid van het Gevaert-Minne-museum op een betonnen plateau dat eens de vloer was van een loods of iets dergelijks. Het terrein was vroeger het domein waar Gevaert een commune oprichtte en met veel respect, idealisme en overtuiging de idee van biologische voeding verdedigde, voedsel dat op een eerlijke wijze werd geteelt en geproduceerd en voor een eerlijke prijs werd gekocht en verkocht. Deze context geeft aan het beeld 'Global Success Sharing' een nog diepere betekenis. Het is een stille plek waar toch veel mensen komen, misschien gebeurt er dan wel iets in de geesten...